

ПЕРЕВАГИ ВІДЕОХОСТИНГУ «ЮТУБ» ЯК ПЛАТФОРМИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

На початку ХХІ ст. розпочались процеси трансформації в традиційній структурі ЗМІ, які тривають і дотепер: професійні журналістські медіа часто поступаються місцем аматорським ресурсам за рівнем популярності, оперативністю та ексклюзивністю новин, незважаючи на низький рівень якості їх контенту. Аудиторія преси, радіо й телебачення поступово мігрує в інтернет, зокрема в соціальні медіа, які перетворилися на джерело інформації для українців у період російсько-української війни. Провідну роль при цьому відіграють соціальні мережі, месенджери та відеохостинг «Ютуб», на якому сьогодні є не лише розважальні канали, а й новинні та аналітичні проекти непрофесійних журналістів. З огляду на ці процеси обрана тема є актуальною. Мета роботи – визначити переваги використання відеохостингу «Ютуб» у громадянській журналістиці.

Громадянська журналістика останнім часом часто потрапляє у поле зору науковців, різним аспектам її функціонування присвячені роботи таких дослідників як Д. Богачова, Н. Габор, В. Гвоздев, О. Гресько, В. Лисенко, Т. Подворняк, О. Попова, М. Рудик, О. Харченко, Г. Юксель та ін. Ролі ютуб-каналів в інформаційній діяльності приділяють увагу Г. Гребньов, А. Григорук, М. Данчевський, Д. Зубрицький, В. Каленич, І. Тонкіх, О. Чорний та ін. Проте поза увагою дослідників наразі залишаються ті ознаки ютубу, які дозволяють використовувати його в громадянській журналістиці.

Зі збільшенням каналів інформування й комунікації в інтернеті та спрощенням доступу до них користувачі отримали змогу не лише дізнаватися новини, обмінюватися повідомленнями й залишати коментарі на сайтах, а й створювати власні мережеві ресурси. У такий спосіб пересічні громадяни, які не мають журналістської освіти й не займаються цією діяльністю професійно, почали збирати, обробляти та поширювати інформацію, що отримало назву громадянської журналістики.

Під час російсько-української війни громадянська журналістика набула особливої популярності та вийшла на новий щабель розвитку завдяки своїм численним перевагам, як-от: найвищий ступінь оперативності, ексклюзивність інформації, незалежність від редакційної політики та будь-яких інших сторонніх впливів, імідж «альтернативного джерела інформації» в порівнянні з традиційними ЗМІ тощо. Основними платформами громадянсь-

кої журналістики стали соціальні медіа, які мають сьогодні найбільшу аудиторію.

Ютуб – це платформа спільного доступу, на якій кожен охочий може заснувати свій акаунт та поширювати відео власного виробництва. Це одна з тих причин, що спонукає громадянських журналістів обирати цей ресурс, адже адміністрування сторінки в соціальних медіа потребує менше зусиль та фінансових витрат, аніж власний сайт.

Відеохостинг «Ютуб» вирізняється з-поміж інших соціальних медіа низкою специфічних ознак: динамічний візуальний контент у поєднанні з усним та письмовим вербальним контентом сприяє максимально легкому та швидкому сприйняттю інформації. Домінування відеоконтенту споріднює відеохостинг із телебаченням, проте ютуб-канали надають своїй аудиторії набагато більше переваг, зокрема можливість вибору часу перегляду, наявність добірок архівних випусків, групування контенту за плейлистами, безкоштовний необмежений доступ до ресурсу за єдиної умови – інтернет-з'єднання, мобільність та зручність використання з будь-яких пристроїв, інтерактивність, що реалізуються в коментарях та реакціях тощо.

Згідно із сучасними соціологічними дослідженнями, аудиторія сьогодні віддає перевагу соціальним медіа як головному джерелу інформації [1]. Телеграм-канали вже декілька років поспіль утримують першість серед усіх соціальних медіа в повідомленні новин в режимі реального часу. Ютуб-канали поступаються месенджерам за рівнем оперативності (якщо це не прямі трансляції – стріми), адже на підготовку та завантаження відеоконтенту потрібно більше часу, ніж на відправку повідомлення в телеграмі. Проте на ютубі поширені інші жанри й формати, завеликі за обсягом для месенджерів: це дайджести новин, огляди, інтерв'ю, відеорепортажі. Якщо в телеграм-каналах домінують інформаційні жанри, то на ютубі більше аналітичних.

Відеохостинг надає змогу отримати доступ до масової аудиторії, як української, так і зарубіжної: алгоритми ютубу працюють у такий спосіб, що глядач отримує в рекомендаціях до перегляду відеоролики зі схожої тематики. Якщо відеоблогер знімає контент на актуальні теми і до того ж уміє оптимізувати його відповідно до роботи пошукових систем, його ролики можуть набирати тисячі переглядів. Це завдання набуває особливої актуальності під час російсько-української війни, коли ютуб-канали громадянських журналістів стають інструментами в інформаційному протистоянні та засобом донесення правдивої інформації щодо наслідків воєнних дій в Україні зарубіжній аудиторії.

За наявності низки переваг, ютуб-канали створюють і певні проблеми в розвитку журналістики. І. Тонкіх стверджує: «За швидкістю реакції на події мережеві видання, звичайно, набагато випереджають усі інші ЗМІ, проте така

швидкість іноді стає на заваді якості публікацій» [2, с. 207]. Те саме можна сказати й про громадянську журналістику в соціальних медіа: прагнення оперативності часто обертається відсутністю належної перевірки достовірності інформації, що знижує рівень довіри аудиторії до новин в медіа. Небезпечними науковці вважають й інформаційні бульбашки, що виникають внаслідок роботи алгоритмів ютубу: вони позбавляють глядачів змоги чути альтернативні думки, а отже і критично сприймати й аналізувати інформацію. До таких саме наслідків призводить і звичка споживати великі обсяги візуального контенту замість читання й аналізу новин. Окрім того, незалежність громадянської журналістики на ютубі є досить умовною: блогер може маскувати під власну точку зору замовні матеріали, які захищають чиїсь комерційні або політичні інтереси.

Отже, відеохостинг «Ютуб» має такі переваги: мультимедійний контент, з домінуванням візуального динамічного (відео), що забезпечує легке і швидке сприйняття інформації; вільний вибір глядачами часу перегляду; наявність і прямих трансляцій, і архівного відео; інтерактивність; створення тематичних рубрик у плейлистах; незалежність автора у виборі тем і жанрів; доступність і популярність ютубу; безкоштовний хостинг. Ці ознаки сприяють використанню відеохостингу як платформи громадянської журналістики – і новинної, і аналітичної. Найбільшою проблемою наразі залишається порушення професійних стандартів та невисока якість контенту влогів, що може стати предметом подальших наукових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Снопко О. Нокаут телебаченню: як соціальні мережі утримують першість в постачанні новин українцям [Електронний ресурс] / О. Снопко // Українська правда. – 16 серпня 2023 р. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/08/16/7415807/>
2. Тонкіх І. Ю. Специфіка подання новин в українських інтернет-ЗМІ / І. Ю. Тонкіх // Психолінгвістика: Збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 8. – С. 205–210.